

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonana w dniach 22-23 października 2012 r. na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia realizowanych w formie studiów stacjonarnych w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. Joachim Pichura, członek PKA,
członkowie:
prof. Marta Wierzbieniec – ekspert PKA,
prof. Regina Michalak – ekspert PKA,
mgr inż. Maciej Markowski – ekspert formalno – prawny,
Mateusz Prucnal – przedstawiciel PSRP.

2. Krótka informacja o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej” prowadzonym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja na kierunku studiów „edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej” odbyła się po raz drugi. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, rozmów z władzami Uczelni i Instytutu, jego pracownikami i studentami, a także hospitacji zajęć i analizy wylosowanych prac dyplomowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1). Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.

Misja, oraz strategia PWSZ w Sanoku zostały przyjęte Uchwałą nr 84/XI/11 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sanoku z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie uchwalenia *Strategii rozwoju PWSZ w Sanoku na lata 2011-2020*. Misją Uczelni jest wspieranie rozwoju regionu poprzez kształcenie wysoko kwalifikowanych pracowników, udział w kształtowaniu polityki kulturalnej i gospodarczej euroregionu karpackiego oraz otwarcie dla lokalnej społeczności nowych możliwości związanych ze zdobyciem wykształcenia.

Zgodnie z § 26 Statutu PWSZ w Sanoku, w Uczelni nie tworzy się podstawowych jednostek organizacyjnych. Nie ma więc obowiązku tworzenia odrębnej strategii rozwoju dla Instytutu Humanistyczno - Artystycznego, prowadzącego kształcenie na ocenianym kierunku, pomimo tego, Zakład Edukacji Muzycznej PWSZ im. Jana Grodka w Sanoku zakłada realizację celów strategicznych Uczelni poprzez:

- przygotowanie wysoko wykwalifikowanych absolwentów, którzy swoją działalnością będą wspierać rozwój regionu karpackiego;
- rozwój kadry naukowo-dydaktycznej;
- rozwój działalności dydaktycznej i artystycznej;
- współpracę kierunku z otoczeniem na rzecz rozwoju Uczelni, która obejmuje głównie działania promocyjne- zarówno samego kierunku, jak i PWSZ w Sanoku;
- działalność studencką dotyczącą przede wszystkim występów zespołów artystycznych funkcjonujących na kierunku, co ma swoją wielowątkową wartość. Z jednej strony jest promocją samego kierunku, a zarazem Uczelni, z drugiej – integruje środowisko lokalne ze społecznością akademicką. Należy tu bardzo pozytywnie ocenić kontakty ocenianego kierunku m.in. z dyrekcjami szkół, przedszkoli, ośrodków kultury – jako potencjalnymi pracodawcami dla absolwentów kierunku: Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej.

Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.

Oferta kształcenia jest zgodna z ogólnie przyjętymi zasadami dotyczącymi wizytowanego kierunku, Należy jednak podkreślić, że kierownictwo Zakładu Edukacji planuje rozszerzyć ofertę kształcenia o dwie specjalności związane z tym kierunkiem studiów.

2). Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia, oraz w procesie jej dostosowywania do zmieniających się potrzeb zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych.

W pracy nad nowym programem kształcenia, zgodnym z wymaganiami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego bardzo ważny był głos studentów zarówno w określaniu zakładanych efektów kształcenia jak również w procesie przypisywania punktacji ECTS. Konsultacje z absolwentami kierunku oraz ich pracodawcami stały się źródłem wiedzy na temat oczekiwań środowiska w stosunku

do absolwentów edukacji muzycznej oraz potrzeb rynku pracy. Rozmowy z opiekunami praktyk pozwoliły poznać mocne i słabe strony procesu kształcenia. Pracownicy Zakładu z bogatym dorobkiem naukowo - artystycznym służyli również radą przy precyzowaniu efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie powinien osiągnąć absolwent. Konsultacje z przedstawicielami władz samorządowych miasta i gminy utwierdziły w przekonaniu, że kształcą studentów na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej realizowane są założenia dotyczące polityki kulturalnej regionu.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni i odpowiada założeniom określonym w strategii Uczelni;
- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze czynnie uczestniczą w procesie określania efektów, celów oraz rozwoju.

II. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Ocena zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (wzorcowymi efektami kształcenia albo celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, w tym standardach kształcenia nauczycieli, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), a także z koncepcją rozwoju kierunku.

Kształcenie na wizytowanym kierunku prowadzone jest zgodnie z obowiązującymi standardami dla kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, oraz opracowaną sylwetką absolwenta. Obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013 programy studiów, zatwierdzone przez Senat przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Jana Grodka w Sanoku zgodne są z ogólnymi założeniami Krajowych Ram Kwalifikacyjnych dla Szkolnictwa Wyższego i wykazują spójność z koncepcją rozwoju kierunku.

- Ocena spójności specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia

Specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne z sylwetką absolwenta, osoby, posiadającej przygotowanie do prowadzenia szeroko rozumianej działalności artystycznej oraz nauczania przedmiotu muzyka w szkole ogólnokształcącej. W tym celu poszerzono treści programowe o przedmioty umożliwiające prowadzenie zajęć muzycznych z dziećmi w wieku przedszkolnym, wczesno szkolnym, jak również prowadzenie praktyk zawodowych w takich instytucjach jak przedszkola, szkoły podstawowe czy placówki kulturalne. Absolwenci i przedstawiciele pracodawców biorą udział w formułowaniu efektów kształcenia.

- Ocena możliwości osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych (o ile są przewidziane w programie studiów).

Na podstawie programów nauczania oraz założonych celów, szczegółowych efektów kształcenia, a także praktyk pedagogicznych obowiązujących na wizytowanym kierunku można uznać, że osiągnięcie zarówno ogólnych jak i specyficznych efektów kształcenia jest w pełni możliwe.

- Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany.

Założenia dotyczące efektów kształcenia są dostępne dla studenta u kierownika Zakładu, opiekuna roku, oraz w dziale Toku Studiów. Wszelkie informacje na temat programu kształcenia i planu studiów znajdują się na tablicy ogłoszeń w Zakładzie. Sylabusy przedstawiane są studentom na pierwszych zajęciach i omawiane pod kątem zakładanych efektów kształcenia, ich oceny oraz zasad ich weryfikacji

2). Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

W zdecydowanej większości zapisy dotyczące efektów kształcenia są sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, co pozwala na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji

3). Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym:

- objęcia tym systemem wszystkich kategorii kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), oraz wszystkich etapów kształcenia

Przedstawione do oceny zapisy dotyczące efektów kształcenia obejmują wszystkie kategorie kształcenia w zakresie studiów I stopnia tj. wiedzę, umiejętności, kompetencje społeczne. Efekty kształcenia zostały opracowane w oparciu o wzorcowe efekty kształcenia dla obszaru sztuka.

- możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, prawidłowości ustalonych procedur, metod (dobór do ocenianego kryterium) i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania;

Poza standardową procedurą mierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych etapach jaką jest test, kolokwium, zaliczenie przedmiotu, egzamin przejściowy (komisyjny), ocena efektów kształcenia odbywa się również poprzez koncerty publiczne na terenie Uczelni, w szeroko rozumianym środowisku a także zagranicą.

W ramach uchwały Senatu PWSZ w Głogowie nr 38/V/12 z dnia 24 maja 2012, w sprawie uchwalenia planów studiów i programów kształcenia na prowadzonych w PWSZ w Sanoku kierunkach studiów. zatwierdzającej program studiów, przewidziano również specjalne zasady dyplomowania. Określają one szczegółowe wytyczne w zakresie przebiegu dwustopniowego egzaminu dyplomowego. Część pierwsza – egzamin praktyczny, obejmuje weryfikację osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności śpiewu, dyrygowania i gry na instrumencie. Egzamin teoretyczny, stanowiący część drugą egzaminu dyplomowego, polega na klasycznej obronie pracy dyplomowej, połączonej z weryfikacją wybranych kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy określonej w programie studiów.

W jednostce nie opracowano kompleksowego systemu oceny i weryfikacji efektów kształcenia. Na poziomie uczelni opracowano natomiast dokument pn. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w PWSZ w Sanoku, jednakże nie przewiduje on również szczegółowych procedur w tym zakresie. Warto zaznaczyć, iż dokument ten jako elementy wewnętrznego systemu wskazuje m.in. badanie sprawdzalności zdefiniowanych efektów kształcenia, badanie przejrzystości procedury egzaminacyjnej, ocenę czytelności zasad oceniania studentów, w tym prac zaliczeniowych, prac projektowych oraz badanie zasad dokumentowania sposobów weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Nie precyzuje jednak żadnych konkretnych działań w tym zakresie. Formuluje natomiast kierunki działań, które powinny być podejmowane przez różnorodne gremia, organy oraz poszczególnych nauczycieli akademickich. Dokument ten stanowi dobry punkt wyjścia do opracowania rzeczywistych rozwiązań systemowych w tym zakresie, co z pewnością należy uczynić.

W ramach Zakładu Edukacji Artystycznej w Zakresie Sztuki Muzycznej, jednostki odpowiedzialnej za prowadzenie ocenianego kierunku, opracowano natomiast ogólne zalecenia dotyczące oceny prac zaliczeniowych, projektowych, egzaminacyjnych, które zostały wdrożone na podstawie decyzji kierownika Zakładu.

Dokumentacja toku studiów, w tym również procesu dyplomowania sporządzana jest prawidłowo. Jednakże należy zwrócić uwagę, iż w przypadku określenia dodatkowej specjalności nauczycielskiej, dotychczas błędnie formułowano jej nazwę – filologia polska, co było tożsame z odrębnym kierunkiem studiów, jak również nie wskazuje na posiadanie jakichkolwiek kwalifikacji nauczycielskich.

- analiza skali i przyczyn odsiewu,

<u>rok</u>	<u>liczba studentów</u>	<u>liczba skreśleń</u>
2008-2009	32	7
2009-2010	53	16
2010-2011	51	8
2011-2012	64	14

Do głównych przyczyn odsiewu studentów na wizytowanym kierunku należą m.in.

- a) zmiana planów życiowych i rezygnacja ze studiów w dniu rozpoczęcia roku akademickiego;*
- b) trudności związane z realizacją zajęć na dwóch kierunkach;*
- c) brak możliwości pogodzenia obowiązków studenta na studiach stacjonarnych z życiem zawodowym i rodzinnym.*

- ocena dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia.

Informacje na temat stosowanego systemu oceny są przekazywane studentom na początku każdego semestru. Są również opisane w kartach przedmiotu dostępnych w Dziale Nauczania Instytutu.

4). Ocena procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym - rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie

Wizytowany kierunek nie prowadził dotąd w sposób formalny monitoringu swoich absolwentów. Było to wynikiem stosunkowo małej liczby absolwentów jak i stałej współpracy zawodowej pedagogów i absolwentów, dzięki której możliwe było – nawet po latach – informowanie o osiągnięciach zawodowych..

Zgodnie z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym art. 13a uczelnia od nowego roku akademickiego, wdraża monitorowanie losów absolwentów. Dotychczas zostały opracowane zasady organizacji badania losów absolwentów w PWSZ im. J. Grodka w Sanoku, a także został opracowany wzór oświadczenia studenta o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w celu badania losów zawodowych absolwentów. Za prowadzenie całego projektu odpowiedzialne jest Biuro Karier Uczelni.

Biorąc pod uwagę funkcjonowanie w lokalnym środowisku zarówno absolwentów, jak i studentów ocenianego kierunku, uwidaczniające się aktywnie prowadzoną działalnością w obszarze życia kulturalnego, należy bardzo pozytywnie ocenić związki prowadzonego kształcenia z oczekiwaniami pracodawców i samymi potrzebami rynku pracy.

- w przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni.

Wizytowany kierunek nie prowadzi kształcenia na odległość

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Spośród wylosowanych prac dyplomowych, większość jest tematycznie związana z kierunkiem studiów. Również stosowany język, umiejętność posługiwania się cytatami, jak i wykorzystana bibliografia nie budzą zastrzeżeń. Niestety w niektórych pracach nie udało się wyeliminować – czasem dość istotnych – pomyłek.

5). W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeśli poprzednio były sformułowane, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces rozwoju kierunku.

Wizytowany kierunek zmienił profil kształcenia na praktyczny co pozwala na poszerzenie możliwości dostosowania się do zapotrzebowania na rynku pracy.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowane dotąd programy studiów jak i sylwetka absolwenta, są zgodne ze standardami kształcenia dla kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Zakładane efekty kształcenia, które zostały wprowadzone w roku akademickim 2012/2013 są zgodne z wymogami KRK, oraz uwzględniają oczekiwania rynku pracy;

2). Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne;

3). Zakład stosuje system oceny efektów kształcenia umożliwiający weryfikację zakładanych celów.

4). Wizytowany kierunek nie prowadził dotąd w sposób formalny monitoringu swoich absolwentów. Było to wynikiem stosunkowo małej liczby absolwentów jak i stałej współpracy zawodowej pedagogów i absolwentów, dzięki której możliwe było – nawet po latach – informowanie o osiągnięciach zawodowych. Zgodnie z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym art. 13a uczelnia od nowego roku akademickiego, wdraża monitorowanie losów absolwentów

III. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1). Ocena czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. W przypadku kształcenia nauczycieli oraz kierunków, dla których określone zostały standardy kształcenia – również ocena spełnienia wymagań odpowiednich standardów;

Zaplanowany do realizacji program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych założeń dotyczących osiągnięcia oczekiwanych efektów kształcenia, które spowodują uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta ocenianego kierunku. Dotyczy to także założeń w zakresie przygotowania absolwenta do pracy w charakterze nauczyciela. Zarówno czas trwania kształcenia (przy założeniach ogólnych, jak i szczegółowych – związanych z realizacją poszczególnych przedmiotów) są właściwe. Prawidłowo są także dobrane treści programowe, formy zajęć dydaktycznych, metody kształcenia (warunkujące osiągnięcie efektów kształcenia dla poszczególnych modułów i poziomu kwalifikacji). Pozytywnie należy również ocenić założenia dotyczące określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, zarówno w rozumieniu ogólnym, jak i szczegółowym, wynikającym ze specyfiki ocenianego kierunku). Przyjęta punktacja ECTS wykazuje zgodność z podstawowymi wymaganiami w tym zakresie, jak również z przepisami dotyczącymi kształcenia nauczycieli. Na uwagę zasługuje realizacja systemu indywidualnego kształcenia (w ramach niektórych przedmiotów), co zgodne jest z zasadami kształcenia artystycznego.

Prawidłowo sformułowane są zasady kształcenia w odniesieniu do poszczególnych sekwencji przedmiotów i modułów.

Przedstawione materiały wskazują też na spójność programu kształcenia i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają. Charakter tych praktyk wiąże się z celami i efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku studiów.

Kształcenie na ocenianym kierunku prowadzone jest zgodnie z poziomem (studia I-go stopnia), profilem oraz założeniami dotyczącymi osiągnięcia efektów kształcenia. Dobór form realizacji zajęć tworzących moduł praktyczny jest właściwy. Na ocenianym kierunku występuje możliwość indywidualizacji kształcenia dla studentów szczególnie uzdolnionych, a także osób niepełnosprawnych.

2) Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Zakładane cele, efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

3). W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany i ich efekty, odnieść się do stopnia realizacji sformułowanych poprzednio zaleceń, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces zmian programu studiów w aspekcie rozwoju kierunku.

Biorąc pod uwagę zakładaną w Raplocie Samooceny, jak i przyjętą strategię rozwoju kierunku: edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej PWSZ im. Jana Grodka w Sanoku, Uczelnia powinna w większym stopniu zadbać o rozwój własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Powyższy postulat został już przedstawiony podczas poprzedniej oceny kierunku.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zaplanowany do realizacji program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych założeń dotyczących osiągnięcia oczekiwanych efektów kształcenia, które spowodują uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta ocenianego kierunku.

2) Zakładane cele, efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

IV. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1). Ocena czy struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba (15 nauczycieli akademickich, w tym 2 osoby z tytułem profesora, 1 osobę ze stopniem doktora habilitowanego, oraz dwóch ze stopniem doktora, posiadających wykształcenie i dorobek artystyczny w zakresie ocenianego kierunku oraz 8 nauczycieli z tytułem zawodowym magistra sztuki posiadających znaczący dorobek artystyczny i pedagogiczny zdobyty poza Uczelnią.) umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy.

2). Ocena spełnienia przez nauczycieli akademickich wymienionych w minimum kadrowym warunków określonych w przepisach prawa (w tym posiadanie odpowiednich kwalifikacji naukowych i dorobku w danym obszarze wiedzy lub doświadczenia zawodowego, pensum dydaktyczne, wymiar czasu pracy, a w przypadku studiów na poziomie magisterskim/drugiego stopnia - podstawowe miejsce pracy, nie przekroczenie limitu minimów kadrowych, złożenie oświadczenia dotyczącego zaliczenia do minimum kadrowego).

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych stopni naukowych poszczególnych nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe kierunku. W skład minimum kadrowego zgłoszono trzech nauczycieli akademickich, posiadających stopnie naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora, dwie osoby ze stopniem naukowym doktora oraz dwie z tytułem zawodowym magistra. Każda z osób spełnia warunki formalne, określone w § 13 Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. tj. są zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru oraz prowadzą osobiście zajęcia dydaktyczne w określonym wymiarze, odpowiednio 30 i 60 godzin. Dokumentacja osobowa osób wchodzących w skład minimum kadrowego zawiera również prawidłowo sporządzone oświadczenia o wyrażeniu zgody na zaliczenie do tegoż minimum.

Ocena czy w minimum kadrowym są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz czy obejmuje ono reprezentantów dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Kształcenie na wizytowanym kierunku prowadzone jest w obszarze sztuki, tym samym wymagania dotyczące minimum kadrowego w tym zakresie są spełnione.

Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.

Z formalnego i merytorycznego punktu widzenia, minimum kadrowe spełnia wymagania określone w § 13 oraz 14.3 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

W minimum kadrowym są reprezentanci obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów, obejmuje ono reprezentantów dyscyplin artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Instytut Humanistyczno-Artystyczny wskazał do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów „edukacja

artystyczna w zakresie sztuki muzycznej” 7 nauczycieli akademickich. Spośród wskazanych osób, Zespół Oceniający zaliczył do minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów:

2 osoby z tytułem profesora i 1 osobę ze stopniem doktora habilitowanego, oraz dwóch ze stopniem doktora, posiadających wykształcenie i dorobek artystyczny w zakresie ocenianego. Do minimum kadrowego zaliczono również dwie osoby z tytułem zawodowym magistra sztuki posiadające znaczący dorobek artystyczny i pedagogiczny zdobyty poza Uczelnią.

Duże wątpliwości Zespołu Oceniającego budzi osoba legitymująca się zaświadczeniem MEN z dnia 09.07.2003 roku, że posiadany dyplom kandydata nauk jest równoważny ze stopniem doktora nauk humanistycznych, gdyż brak jest informacji o reprezentowanej dyscyplinie w dziedzinie sztuki.. Należy również większy nacisk położyć na rozwój własnej kadry naukowo-dydaktycznej oraz podwyższanie kwalifikacji pedagogów aktualnie zatrudnionych w Zakładzie

Ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu).

Minimum kadrowe na wizytowanym kierunku studiów jest stabilne. W czasie ostatnich trzech lat nie nastąpiły żadne zmiany. Od roku akademickiego 2012/2013 ze względu na zmianę profilu kształcenia z ogólnie akademickiego na praktyczny, skład minimum kadrowego został uzupełniony o dwóch nauczycieli posiadających tytuł zawodowy magistra sztuki, oraz znaczące doświadczenie zdobyte poza uczelnią.

Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów.

Spełniony jest warunek określony w § 17. I ww. rozporządzenia, w zakresie stosunku liczby osób wchodzących w skład minimum kadrowego do liczby studentów kierunku. Na wizytowanym kierunku stosunek ten wynosi 1:6,7, wobec wymaganego stosunku, nie mniejszego niż 1:25.

Ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów.

Obsada zajęć dydaktycznych jest w większości prawidłowa. Zastrzeżenia budzi jednakże fakt realizowania takich przedmiotów jak: akompaniament do chóru, akompaniament do dyrygowania, a w szczególności nauka akompaniamentu z czytaniem a vista, przez osobę, która legitymuje się dyplomem ze specjalności gra na akordeonie, jak również prowadzenie przez jedną osobę tak zróżnicowanych zajęć jak: fortepian, czytanie partytur, analiza dzieła muzycznego, kształcenie słuchu, harmonia.

Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

W zdecydowanej większości hospitowane zajęcia prowadzone były ze znacznym zaangażowaniem pedagogów. Pedagodzy wykazywali dużą wiedzę merytoryczną, także dydaktyczną proponując studentom pracę nad konkretnym tekstem muzycznym w sposób uwzględniający aktualny stopień zaawansowania wykonawczo-technicznego,

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3). Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:

- procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji kadry dydaktycznej ocenianego kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia;

Dobór kadry dydaktycznej następuje w drodze konkursu. Kandydaci muszą spełniać odpowiednie wymagania związane z przedmiotami, które mają realizować. O zatrudnieniu danej osoby decyduje komisja powołana do przeprowadzenia ww konkursu.

Kryteria doboru i weryfikacji kadry są przejrzyste. Informacje o ogłaszanych konkursach są przekazywane do innych uczelni.

- systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych (urlopy naukowe, stypendia, staże, wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą), oraz ocena jego efektywności.

Uczelnia wspiera rozwój kadry dydaktycznej poprzez udzielanie urlopów naukowych, oraz refundacje kosztów związanych z postępowaniem przewodowym. Dotyczy to wyłącznie osób, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia.

Na początku głos zabrali członkowie Zespołu Oceniającego wprowadzając w dyskusję i przedstawiając w ogólnym zarysie wnioski, a zarazem pytania, jakie nasuwały się w czasie wizytacji kierunku. W spotkaniu wzięło udział ośmiu pracowników kierunku.

W trakcie spotkania przedstawiono działalność ocenianego kierunku „na zewnątrz”, m.in. przez udział studentów w programie „Śpiewająca Polska”. koncentrując się również na aspekcie związków kształcenia i możliwości finansowych.

Jeden z uczestników zauważył, że na ocenianym kierunku nie honoruje się osób, które zdobyły stopień naukowy, co sprawia, że pracownicy nie mają motywacji do zawodowych awansów. Zwrócono także uwagę na potrzebę stabilizacji i związanej z tym informacji – jak ma wyglądać dalsze funkcjonowanie kierunku gdzie jest zatrudniony.

Podnoszono też problem uprawnień, jakie zdobywa absolwent kończąc kierunek: edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, oraz perspektyw wdrożenia nowych form kształcenia artystycznego.

Podniesiono również, sprawę udoskonalenia procesu przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów.

4). W przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić zmiany, ich wpływ na osiągane efekty i jakość kształcenia, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio lub efektów działań naprawczych.

Zespół Oceniający, podobnie jak to miało miejsce podczas poprzedniej akredytacji, nie wnosi zastrzeżeń co do jakości kształcenia.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych oraz** struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu. Niektóre obsady zajęć budzą jednak wątpliwości Zespołu Oceniającego.

2) dorobek naukowy (artystyczny) i kwalifikacje dydaktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe, a także doświadczenie praktyczne związane z wizytowanym kierunkiem studiów, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W procesie kształcenia w zdecydowanej większości uczestniczą nauczyciele posiadający doświadczenie praktyczne związane z danym kierunkiem studiów.

3) Uczelnia wspiera rozwój kadry dydaktycznej poprzez udzielanie urlopów naukowych, jednak dotyczy to wyłącznie osób, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Uczelnia w większym stopniu powinna dążyć do stałego rozwoju własnej kadry naukowo-dydaktycznej.

V. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

- ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie). W przypadku stwierdzenia braków w tym zakresie

należy wskazać w jaki sposób braki te mają wpływ na jakość kształcenia oraz jakie efekty kształcenia nie zostaną osiągnięte;

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku ma do dyspozycji cztery budynki, w których prowadzone są zajęcia oraz salą gimnastyczną. Sale, w których prowadzone są zajęcia dostosowane są do liczebności grup. Z racji specyfiki kierunku "edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej" sale z instrumentami muzycznymi są mniejsze i oddalone od pozostałych sal dydaktycznych.

Zdaniem studentów Uczelnia dysponuje znaczną ilością instrumentów muzycznych, które udostępniane są im w trakcie zajęć oraz poza nimi. Dodatkowo jedna z sal wyposażona jest w 10 stanowisk z instrumentami klawiszowymi, które podłączone są do komputerów, co umożliwi studentom elektroniczny zapis nut. Ponad to w części sal zamontowane są rzutniki multimedialne.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku dysponuje również biblioteką, która powstała w 2003 roku. Zdaniem studentów znajduje się w niej wystarczająca liczba woluminów. Ponad to Uczelnia dysponuje pokaźną płytoteką. W bibliotece studenci mają również dostęp do internetu. Biblioteka jest czynna od poniedziałku do piątku i zdaniem studentów godziny otwarcia są dostosowane do ich potrzeb. Biblioteka również ma specjalne miejsca przygotowane dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem studentów korzystne jest, że Uczelnia współpracuje z Miejską Biblioteką Publiczną oraz Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką.

- ocena poprawności doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe do celów kształcenia i założonych efektów kształcenia;

Dobór instytucji w których studenci wizytowanego kierunku studiów realizują praktyki pedagogiczne jest prawidłowy. Praktyki odbywają w przedszkolu, szkole podstawowej i placówce upowszechniania kultury na terenie Sanoka lub w miejscu zamieszkania, co jest zgodne z kwalifikacjami jakie uzyskuje absolwent studiów na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, a także z planowanymi efektami kształcenia.

- ocena spójności planowanego rozwoju ocenianego kierunku z rozwojem infrastruktury, w której prowadzone jest kształcenie na tym kierunku. Ocena polityki finansowej uczelni i jednostki w tym zakresie (planowane nakłady na utrzymanie i doskonalenia infrastruktury);

Uczelnia nie planuje rozwoju ocenianego kierunku w ciągu najbliższych kilku lat, który skutkowałby koniecznością rozwoju infrastruktury.

- ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych;

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku z znacznej większości dysponuje budynkami dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wszystkie sale dydaktyczne mają przygotowane miejsca dla wózka.

- w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio, efektów działań naprawczych, a także ocenić wpływ zmian infrastruktury na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku w pełni zapewnia realizację właściwego procesu kształcenia.

VI. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

- ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji /publikacji ich wyników

Zgodnie z opinią studentów Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku w pełni spełnia wymogi pomocy przy prowadzeniu badań naukowych (artystycznych) Działalność naukowa skupia się przede wszystkim wokół udziału w festiwalach muzycznych, oraz koncertów. Rezultaty tych działań widoczne są w licznych prezentacjach chóru kameralnego, kapeli ludowej, zespołu instrumentów dętych oraz zespołach rozrywkowych zarówno poza granicami kraju, na terenie Uczelni jak również w środowisku.

- ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny (dostęp studentów do nowoczesnego, unikatowego sprzętu i aparatury, nowych technologii, finansowanie zakupu specjalistycznego wyposażenia pracowni i laboratoriów jednostki itp.);

Współpraca artystyczna z innymi uczelniami czy instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego nie przenosi się na dostęp do nowoczesnego sprzętu ani ułatwień w finansowaniu zakupu instrumentarium.

- w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić ewentualną zmianę stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku.

Można zaobserwować wyraźny wzrost działalności koncertowej.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych.

Uczelnia w pełni stwarza możliwości udziału studentów w badaniach naukowych (artystycznych).

VII. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1). Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia.

Kandydaci na kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej rekrutowani są z grona absolwentów szkół muzycznych I i II stopnia, ognisk muzycznych, a także z grona tych, którzy w inny sposób uzyskali podobne przygotowanie muzyczne.

Kandydatów na kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej obowiązuje egzamin praktyczny sprawdzający predyspozycje muzyczne – wykonanie utworu wokalnego oraz przedstawienie utworu instrumentalnego. Kandydat może uzyskać maksymalnie 20 punktów w postępowaniu rekrutacyjnym. Za wykonanie utworu wokalnego maksymalnie 10 punktów, za przedstawienie utworu instrumentalnego maksymalnie 10 punktów.

Po zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego instytutowa komisja rekrutacyjna sporządza protokół i listę zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów. Osoby, które nie zostały zakwalifikowane na studia z powodu braku miejsc, zostają wpisane na listę rezerwową w kolejności wynikającej z liczby punktów uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym. Kandydaci z listy rezerwowej są przyjmowani w miejsce osób zakwalifikowanych na studia, które nie złożą w wyznaczonym terminie wymaganej deklaracji o podjęciu studiów lub złożą rezygnację z podjęcia studiów

Egzamin praktyczny kandydaci na studia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej składają przed komisją powołaną przez kierownika Zakładu Sztuki Muzycznej.

Liczba rekrutowanych studentów uzależniona jest od prezentowanych podczas egzaminu praktycznego predyspozycji muzycznych wymaganych na tym kierunku studiów oraz potencjału dydaktycznego jednostki zapewniającej odpowiednią jakość kształcenia.

Ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia).

Określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia , ogólnych, specyficznych i szczegółowych dla danego modułu kształcenia jest dość zadawalający. Zdaniem Komisji należy przeanalizować nakład pracy m.in. takich przedmiotów jak: fortepian, czytanie partytur czy instrumentacja.

2). Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

Na początku każdego semestru nauczyciele akademicy informują studentów, jakie są sposoby uzyskania zaliczeń, ale z racji specyfiki kierunku "edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej" trudno jest w pełni zobiektywizować system. Najczęstszym sposobem przekazywania informacji jest spotkanie organizacyjne na zajęciach oraz strony internetowe prowadzących zajęcia.. Egzamin, które przeprowadzane są na Uczelni, zdaniem studentów sprawdzają zarówno praktyczne umiejętności, jak również wiedzę teoretyczną. W przypadku nie uzyskania zaliczenia studenci są informowani o możliwości poprawy oraz ewentualnym egzaminie komisyjnym.

3). Ocena możliwości mobilności studentów stworzonych poprzez strukturę i organizację programu ocenianego kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, i ułatwiania studentom wykorzystania możliwości stwarzanych przez ten system zarówno w kraju jak i za granicą.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku posiada podpisane umowy, które umożliwiają studentom udział w programach wymiany międzynarodowej. Na obecną chwilę niewielka liczba studentów skorzystała z takiej możliwości, ponieważ nie są oni nimi zainteresowani. Wynika to z faktu, że większość osób podejmuje pracę w trakcie studiów. Władze Uczelni, aby wzmocnić zainteresowanie wymianami międzynarodowymi organizują spotkania z osobami, które już uczestniczyły w takich programach.

Ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy).

Wpływ współpracy międzynarodowej prowadzonej przez Zakład na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest znaczący. Wyjazd 42-osobowego chóru Zakładu na Ukrainę gdzie wspólnie z profesjonalnym chórem i orkiestrą symfoniczną Filharmonii Lwowskiej, wykonując wielkie dzieło wokalnie-instrumentalne L.van Beethovena było dla nich ogromnym doświadczeniem, a także okazją do refleksji nad własnym warsztatem wokalnym oraz umiejętnością współpracy z zawodowymi muzykami. Również wyjazdy pracowników do zagranicznych placówek artystycznych pozwala na zdobycie odpowiedniego doświadczenia artystycznego i pedagogicznego.

4). Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomaganie studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku studenci otrzymują wszystkie stypendia wymienione w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Komisja Stypendialna została powołana 11 maja 2012 roku na podstawie zarządzenia Rektora. Jej decyzje wydawane są zgodnie z poszanowaniem przepisów art. Kodeksu postępowania administracyjnego. Reprezentacja studentów, którą deleguje Samorząd, stanowi większość składu Komisji. Warto jednak zwrócić uwagę, na fakt, że Przewodniczący komisji powinien zostać wybrany przez jej członków, a nie w drodze zarządzenia. Podczas spotkania studenci zgodnie twierdzą, że cel systemu pomocy materialnej został osiągnięty, ponieważ pieniądze trafiają do osób najbardziej potrzebujących. Uczelnia w odpowiedni sposób informuje o możliwości uzyskania pomocy materialnej, ponieważ wszystkie potrzebne informacje znajdują się na tablicach ogłoszeniowych oraz na stronie internetowej.

W trakcie wizytacji studenci niejednokrotnie podkreślali bardzo dobre relacje z kadrą dydaktyczną. Zazaczyli również, że z racji na specyfikę kierunku mają bardzo indywidualny kontakt. Sprawia to, że studenci bardzo często mają indywidualne zajęcia z prowadzącymi. Ważne jest to, że z racji na praktyczny charakter kierunku nauczyciele akademicy poświęcają bardzo dużo czasu na udzielanie instrukcji dotyczących gry na instrumentach. Prowadzący bardzo często przekazują swoje adresy mailowe oraz prywatne numery telefonów. Skutkiem tego jest bezpośredni kontakt. Zdaniem studentów kadra jest dobrze przygotowana do zajęć, zarówno pod kątem merytorycznym, jak i dydaktycznym. Ponad to zauważono, że godziny i sposób prowadzenia konsultacji jest w pełni dostosowany do planu zajęć. To wszystko sprawia, że studenci są w pełni zadowoleni z systemu opieki naukowej prowadzonej przez kadrę pedagogiczną.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku na kierunku "edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej" studenci mieli zastrzeżenia dotyczące wyboru prowadzących seminaria dyplomowe. Zdaniem studentów powinni oni mieć możliwość wyboru promotora jak również tematu pracy dyplomowej.

Jednym z najlepiej ocenionych elementów Uczelni jest dziekanat. Studenci stwierdzili, że dziekanat działa prawidłowo, a godziny otwarcia są dostosowane do ich potrzeb. Osoby zatrudnione w nim są kompetentne, kulturalne i bardzo szybko rozwiązują wszelkie sprawy. Komunikację poprawia w zdecydowanym stopniu strona internetowa Uczelni, która na bieżąco jest aktualizowana, co ułatwia przepływ informacji.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku posiada Biuro Karier. Jego głównym celem jest udzielanie pomocy studentom w zakresie wchodzenia na rynek pracy, Badanie losów absolwentów oraz promocja Uczelni. Ponad to Biuro Karier współpracuje z instytucjami oraz firmami. Zdaniem studentów taka współpraca sprawia, że w łatwy sposób mogą znaleźć instytucje, które chciałby ich zatrudnić. Dla Uczelnia natomiast taka współpraca daje bardzo cenną wymianę doświadczeń, której efektem są zmiany w programach studiów. Kolejnym zadaniem Biura Karier jest zbieranie ofert pracy, praktyk oraz staży. Osoby zatrudnione w nim stwierdziły, że dzięki licznej ofercie szkoleń mają bardzo dobry kontakt ze studentami.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku prężnie działa Samorząd Studencki, który ściśle współpracuje z władzami wizytowanej Uczelni oraz uczestniczy w pracach organów kolegialnych i komisjach. Samorząd studencki organizuje różnego rodzaju spotkania oraz animuje życie kulturalne. Uczestniczy także w pracach Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Forum Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych.

Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się.

Informacje zawarte w programach poszczególnych przedmiotów są w miarę kompletne jednak forma ich prezentacji budzi pewne wątpliwości np. przedmiot fortepian, wymagania wstępne: umiejętność czytania nut w kluczu wiolinowym i basowym natomiast w treściach merytorycznych czytamy – znajomość notacji muzycznej. Brak również uściślenia wymagań egzaminacyjnych; stwierdzenie że „...warunkiem uzyskania zaliczenia z przedmiotu fortepian jest prezentacja artystyczna (czy może być inna?) przygotowanego programu...” jest zbyt enigmatyczna i nie pomaga studentowi w przygotowaniu się do zaliczenia z ww. przedmiotu.

Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia;

Nie można określić przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych w procesie nauczania, bowiem autorzy sylabusów umieścili w tym miejscu pozycje repertuarowe, planowane do realizacji w ramach przedmiotów muzycznych. Brak natomiast pozycji z literatury książkowej, opisującej realizowane problemy.

- Spotkanie ze studentami

Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, zostały przedstawione w treści Raportu.

5). W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio.

W trakcie poprzedniej wizytacji kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej ocena nie obejmowała problemu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego – w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedura rekrutacji są przejrzyste i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na wizytowany kierunek studiów
- 2) Proces uczenia skierowany jest na profil praktyczny. Studenci są dobrze informowani o całym procesie nauczania.
- 3) Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku w pełni wspiera mobilność studentów.
- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej w pełni zadowala oraz sprzyja rozwojowi studentów. Również zakres pomocy materialnej i socjalnej w pełni wspiera studentów. Biuro Karier w znaczący sposób pomaga studentom w ich rozwoju zawodowym, jednak zainteresowanych studentów jest stosunkowo mało.

VIII. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

- 1). Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Wizytowany kierunek studiów od lat w sposób nieformalny ocenia jakość kształcenia studentów. Podstawą tej oceny są egzaminy komisyjne oraz działalność koncertowa zarówno na terenie Uczelni, regionu czy wreszcie poza granicami kraju. Od nowego roku akademickiego wszelkie działania mające na celu zapewnianie jakości kształcenia prowadzone będą na mocy uchwały Senatu nr 94/X/12 z dnia 11 października 2012 r. w sprawie uchwalenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w PWSZ w Sanoku. Nadzór nad tym systemem sprawuje Rektor.

Dokument ten określać ma działania mające na celu zapewnianie jakości kształcenia, również w ramach ocenianego kierunku. Wewnętrzny system zapewniania jakości przewiduje szereg elementów, m.in. monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich, ocenę jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, monitorowanie warunków kształcenia, monitorowanie i doskonalenie programów kształcenia, badanie losów absolwentów, etc. Jednakże w większości dekladowanych elementów, realizowanych w ramach WSZJK, brak jest jasno określonych procedur.

Pozytywnie należy ocenić wyznaczenie harmonogramu podejmowania poszczególnych działań, jak również określenie struktury organizacyjnej systemu, oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych organów wchodzących w jego skład.

W Uczelni działa Senacka Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia, a w poszczególnych Instytutach funkcjonują Komisje ds. Jakości Kształcenia.

Działanie tych Komisji uwzględnia m.in. ocenę poziomu zajęć dydaktycznych wraz z rezultatami pracy nauczycieli akademickich. Nad jakością kształcenia czuwają także Rady Instytutów. Za funkcjonowanie WSZJK odpowiada bezpośrednio osoba

zarządzająca ocenianym kierunkiem, tj. Kierownik Zakładu, który prowadzi równocześnie nadzór nad jakością procesu dydaktycznego m.in. w zakresie:

- planów studiów i programów kształcenia
- korelacji treści kształcenia z poszczególnych przedmiotów
- ewaluacji, diagnozowania i monitorowania procesu kształcenia oraz wyników kształcenia
- inicjowania zmian prowadzących do poprawy jakości kształcenia.

Niewątpliwie wymagane jest kontynuowanie działań doskonalących wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia.

2). Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sanoku od 11 września 2012 roku została powołana komisja ds. zapewniania jakości kształcenia, której zadaniem jest wprowadzanie procedur zapewniających wysoką jakość kształcenia studentów, udoskonalanie programów studiów i nauczania. W ostatnim roku jej najważniejszym zadaniem było stworzenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, który został wprowadzony 11 października 2012 roku uchwałą Senatu. Zgodnie z przedstawioną dokumentacją Samorządu wynika, że w skład Komisji wchodzi przedstawiciele studentów.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku realizuje proces prowadzenia ankietyzacji pracowników dydaktycznych, jednak nie posiada jeszcze opracowania wyników.

Z przedłożonych dokumentów wynika, że Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku spełnia wymóg § 67 ust. 4 oraz § 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o reprezentowaniu studentów w co najmniej 20% w organach kolegialnych. Zdaniem reprezentantów studentów, ich uwagi zawsze są uwzględniane i często skutkują zmianami. Z przygotowanych dokumentów wynika, że Samorząd w odpowiedni sposób opiniuje program studiów.

W przypadku dokonania oceny kierunku/akredytacji jednostki przez zagraniczną instytucję akredytacyjną – stanowisko w sprawie wykorzystania wyników tej oceny w podnoszeniu jakości kształcenia.

Zakład nie był wizytowany przez zagraniczną instytucję akredytacyjną.

Tabela nr 1: Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia

zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	Infrastruktura dydaktyczna /biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
Umiejętności	+	+	+	+	+	+
Kompetencje społeczne	+	+/-	+	+/-	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zakład wypracował strukturę zarządzania kierunkiem studiów i na jej podstawie będzie dokonywał systematycznej oceny efektów kształcenia. Wyniki tej oceny będą stanowić podstawę rewizji programu studiów

2) Reprezentacja studentów w organach kolegialnych jest zgodna z wymogami Ustawy. Studenci aktywnie uczestniczą w pracach Komisji ds. jakości kształcenia pracując nad systemem zapewniania jakości kształcenia. Ponadto z Komisją współpracują pedagodzy oraz interesariusze zewnątrzni.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	Znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych		X			
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Zespół Oceniający uważa, że uzyskanie zakładanych efektów kształcenia i rozwoju wizytowanego kierunku jest w pełni możliwe. Do obszarów, które nie budzą zastrzeżeń można zaliczyć: cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji, program studiów, infrastrukturę dydaktyczną oraz system wsparcie studentów w procesie uczenia się. Podjęcia określonych działań wymaga zapewnienie własnej kadry samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, poprawa jakości pisemnych

prac dyplomowych, a także osada zajęć dydaktycznych zgodnie z reprezentowanym kierunkiem studiów.

Należy podkreślić, że zarówno na rozwój kadry naukowo- dydaktycznej jak i na poziom prac licencjackich zwracał uwagę Zespół Oceniający wizytujący kierunek w 2006 roku.

za Zespół Oceniający

prof. Joachim Pichura